

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG ÉS TAGÁLLAMAI, VALAMINT UKRAJNA KÖZÖTT
A POLGÁRI GLOBÁLIS MŰHOLDAS NAVIGÁCIÓS RENDSZERRŐL (GNSS)

Egyrészről

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉG, a továbbiakban: a Közösség,

valamint

A BELGA KIRÁLYSÁG,

A CSEH KÖZTÁRSASÁG,

A DÁN KIRÁLYSÁG,

A NÉMETORSZÁGI SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG,

AZ ÉSZT KÖZTÁRSASÁG,

A GÖRÖG KÖZTÁRSASÁG,

A SPANYOL KIRÁLYSÁG,

A FRANCIA KÖZTÁRSASÁG,

ÍRORSZÁG,

AZ OLASZ KÖZTÁRSASÁG,

A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG,

A LETT KÖZTÁRSASÁG,

A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG,

A LUXEMBURGI NAGYHERCEGSÉG,

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG,

A MÁLTAI KÖZTÁRSASÁG,

A HOLLAND KIRÁLYSÁG,

AZ OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG,

A LENGYEL KÖZTÁRSASÁG,

A PORTUGÁL KÖZTÁRSASÁG,

A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG,

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG,

A FINN KÖZTÁRSASÁG,

A SVÉD KIRÁLYSÁG,

NAGY-BRITANNIA ÉS ÉSZAK-ÍRORSZÁG EGYESÜLT KIRÁLYSÁGA,

mint az Európai Közösséget létrehozó szerződés részes felei (a továbbiakban: a tagállamok),

másrésről

UKRAJNA,

(a továbbiakban: a felek)

FIGYELEMBE VÉVE a globális navigációs műholdrendszer polgári célokra történő fejlesztésében rejlő közös érdekeket,

FELISMERVE a GALILEO jelentőségét, mint az európai és az ukrajnai navigációs és információs infrastruktúrához való hozzájárulást,

FELISMERVE Ukrajna műholdas navigációs tevékenységének előrehaladott helyzetét,

FIGYELEMBE VÉVE a GNSS-alkalmazások fejlesztésének erősödését Ukrajnában, Európában és a világ más részein,

A KÖVETKEZŐKBEN ÁLLAPODTAK MEG:

1. CIKK

A megállapodás célja

A megállapodás célja, hogy ösztönözze, elősegítse és erősítse a polgári navigációs műholdrendszerben résztvevő felek közötti együttműködést.

2. CIKK

Fogalommeghatározások

E megállapodás alkalmazásában:

„Kiegészítő rendszer”: regionális vagy helyi mechanizmusok, például az európai geostacionárius navigációs átfedési szolgáltatás (EGNOS). Ezek a mechanizmusok a felhasználók számára lehetővé teszik a teljesítmény növekedését, így a fokozott pontosságot, a rendelkezésre állást, az egységességet és a megbízhatóságot.

„GALILEO”: önálló, polgári ellenőrzés alatt álló, a GNSS-szolgáltatások ellátását biztosító polgári európai globális navigációs és időmeghatározási műholdrendszer, amelyet a Közösség, valamint annak tagállamai terveztek és fejlesztettek ki. A GALILEO üzemeltetése magánkézbe adható. A GALILEO nyílt, kereskedelmi és életvédelmi, kutatási és mentési célú szolgáltatásokat foglal magában, a hatóságok általi felhasználás célját szolgáló védett, nyilvánosan szabályozott, korlátozott hozzáférésű szolgáltatáson felül.

„GALILEO nyilvános szolgáltatás”: a nagyközönség számára nyitott, ingyenes szolgáltatás.

„GALILEO életvédelmi szolgáltatás”: olyan nyilvános szolgáltatásra épülő szolgáltatás, amely további integritásra vonatkozó információkat, jelhitelesítést, szolgáltatási garanciákat, és más, pl. a légi és tengeri közlekedés során alkalmazott életvédelmi megoldásokhoz szükséges funkciókat biztosít.

„GALILEO kereskedelmi szolgáltatás”: professzionális alkalmazások kidolgozását lehetővé tevő szolgáltatás, amely nagyobb teljesítményt nyújt a nyilvános szolgáltatásokkal szemben, különösen a nagyobb adatátviteli sebesség, a szolgáltatási garanciák és a pontosság terén.

„GALILEO kutató és mentő szolgáltatás”: a vészjelzők által leadott jelek gyorsabb és pontosabb helymeghatározásával, valamint válaszüzenetek küldésének képességével a kutatási és mentési műveletek hatékonyságát javító szolgáltatás.

„GALILEO nyilvánosan szabályozott szolgáltatás”: korlátozott hozzáférésű, védett helymeghatározó és időmérő szolgáltatás, amelyet kifejezetten a közszeaktor engedélyezett felhasználói által támasztott szükségletek kielégítésére fejlesztettek ki.

„GALILEO helyi elemek”: olyan helyi mechanizmusok, amelyek a GALILEO globális navigációs és időmeghatározási műholdrendszer felhasználóit a használatban lévő alapkonzstellációból származó bemeneti információon túl további bemeneti információval látják el. A helyi elemeket a teljesítmény fokozása érdekében repülőterek, tengeri kikötők és városi vagy egyéb, földrajzilag kihívást jelentő környezetbe lehet telepíteni. A GALILEO a helyi elemeket általános modellekkel látja el a piaci elfogadás és a szabványosítás megkönnyítésének támogatása érdekében.

„Globális navigációs helyzet-meghatározási és időmeghatározási berendezés”: minden olyan, műholdas navigációs vagy időjelek átvitelére, vételére vagy feldolgozására szolgáló polgári végfelhasználású berendezés, amely szolgáltatást biztosít vagy regionális kiegészítő rendszerrel közösen működik.

„Szabályozási intézkedés”: valamely fél által meghozott törvény, rendelet, szabály, határozat, illetve általuk alkalmazott eljárás, adminisztratív vagy hasonló cselekmény.

„Interoperabilitás”: felhasználói szinten jelentkező helyzet, amelyben a duális rendszerű vevőkészülék a két rendszerből érkező jelzéseket együtt ugyanolyan vagy jobb teljesítménnyel használja fel, mintha csak az egyik rendszerből érkező jeleket használná. A globális és a regionális műholdas navigációs rendszerek interoperabilitása javítja a felhasználók számára rendelkezésre álló szolgáltatások minőségét.

„Szellemi tulajdon”: a Stockholmban, 1967. július 14-én készült, a Szellemi Tulajdon Világszervezetét létrehozó egyezmény 2. cikkében meghatározottak.

„Felelősség”: valamely természetes vagy jogi személy meghatározott jogi elvek és szabályok szerinti kártérítési felelőssége valamely más természetes vagy jogi személynek okozott kárért. Ez a kötelezettség származhat megállapodásból (szerződéses felelősség) vagy jogi normából (szerződésen kívüli felelősség).

„Minősített információ”: olyan információ, bármilyen formában, amely a felek vagy valamely tagállam alapvető érdekeit – beleértve nemzetbiztonsági érdekeket – különböző mértékben sértő jogosulatlan nyilvánosságra hozatallal szembeni védelmet igényel. A minősítési szint feltüntetése minősítési jelöléssel történik. Az ilyen információt a felek a vonatkozó törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban kell minősíteni, és azokat védeni kell a minősítés, a teljesség és az elérhetőség elvesztésével szemben.

3. CIKK

Az együttműködés alapelvei

A felek megállapodnak abban, hogy az e megállapodás hatálya alá eső együttműködési tevékenységeiket a következő elveknek megfelelően folytatják:

1. A jogok és köteleességek általános egyensúlyán alapuló kölcsönös előnyök.
2. Partnerség a GALILEO-programban a GALILEO üzemeltetésére vonatkozó eljárásoknak és szabályoknak megfelelően.
3. Kölcsönös lehetőségek az Európai Közösség és Ukrajna polgári felhasználású GNSS-projekteiben való részvételre.
4. Az együttműködési tevékenységre esetlegesen hatást gyakorló információ kellő időben megvalósuló cseréje.
5. Az e megállapodás 8. cikke 2. bekezdésében említett, szellemi tulajdonhoz kapcsolódó jogok megfelelő védelme.

4. CIKK

Az együttműködési tevékenységek területei

1. A műholdas navigációval és időmegtározással kapcsolatos együttműködési tevékenységek területei a következők: rádióspektrum, tudományos kutatás és képzés, ipari együttműködés, kereskedelem és piacfejlesztés, szabványosítás, tanúsítási és szabályozási intézkedések, a GNSS globális és regionális földi pontosság-növelő rendszereinek fejlesztése, biztonság, felelősség és a költségek fedezése. A felek közös megegyezéssel kiigazíthatják e listát.

2. Az együttműködés — a felek erre irányuló kérelme esetén — a következő területekre való kiterjesztése:

2.1. az EU, az EU és ESA tagállamok, az MTCR és a WASSENAAR megállapodás export-ellenőrzési szabályozása alá tartozó GALILEO-érzékeny technológiák és elemek, továbbá a kriptográfia és a jelentős információbiztonsági technológiák és elemek,

2.2. a GALILEO rendszerbiztonsági felépítése (világűrbeli, földi és felhasználói szegmensek),

2.3. a GALILEO globális szegmenseinek biztonsági ellenőrzési sajátosságai,

2.4. nyilvánosan szabályozott szolgáltatások azok meghatározási, fejlesztési, végrehajtási, tesztelési és értékelési, illetve működési (üzemeltetési és használati) szakaszában, továbbá

2.5. a műholdas navigációt és a GALILEO-t érintő minősített információ cseréje

a felek között aláírandó, megfelelő külön megállapodás tárgyát képezi.

3. Ez a megállapodás nem érinti a GALILEO-program működése céljából az Európai Közösség jogszabályai által létrehozott intézményi szerkezetet. E megállapodás nem érinti továbbá az atomsorompóval kapcsolatos kötelezettségvállalásokra és a kettős felhasználású szolgáltatások exportellenőrzésére vonatkozó megfelelő törvényeket, rendeleteket és politikákat, valamint a technológia immateriális átruházásának biztonságát és ellenőrzését érintő nemzeti intézkedéseket.

5. CIKK

Az együttműködési tevékenységek formái

1. A felek — a vonatkozó szabályozási intézkedéseikre is figyelemmel — a lehető legteljesebb mértékben előmozdítják az e megállapodás szerinti együttműködési tevékenységeiket abból a célból, hogy hasonló lehetőségeket biztosítsanak a 4. cikkben felsorolt területeken végzett tevékenységeikben való részvételre.

2. A felek megállapodnak abban, hogy a 6 – 13. cikkben említetteknek megfelelően együttműködési tevékenységeket folytatnak.

6. CIKK

Rádióspektrum

1. A Nemzetközi Távközlési Unió keretein belül eddig elért sikerekre építve a felek megállapodnak abban, hogy a rádióspektrummal kapcsolatos kérdések terén tovább folytatják az együttműködést és a kölcsönös támogatást.
2. Ebben az összefüggésben a felek előmozdítják a megfelelő frekvenciakiosztást a GALILEO részére abból célból, hogy a felhasználók előnyére világszerte — és nevezetesen Ukrajnában és a Közösségben — biztosítsák a GALILEO szolgáltatásainak hozzáférhetőségét.
3. A felek felismerik továbbá annak jelentőségét is, hogy a rádiónavigációs spektrum védelmet élvezzen a megszakítással és az interferenciával szemben. E célból a felek meghatározzák az interferencia forrásait, és kölcsönösen elfogadható megoldásokat keresnek az ilyen interferencia leküzdése érdekében.
4. E megállapodás egyetlen része sem értelmezhető oly módon, hogy az eltérjen a Nemzetközi Távközlési Unió vonatkozó rendelkezéseitől, ideértve az NTU rádiószabályzatát is.

7. CIKK

Tudományos kutatás és képzés

A felek a GNSS területén közösségi és ukrain kutatási programokon — köztük Európai Közösség kutatási és fejlesztési keretprogramján, az Európai Űrügynökség kutatási programjain, valamint az Európai Közösség és az ukrán hatóságok vonatkozó programjain — keresztül előmozdítják a közös kutatási tevékenységeket.

A közös kutatási tevékenységek hozzájárulnak a polgári felhasználású GNSS jövőbeni fejlesztésének tervezéséhez.

A felek megállapodnak abban, hogy meghatározzák a megfelelő mechanizmusokat a hatékony kapcsolatok, valamint a kutatási és a képzési programokban való részvétel biztosítása céljából.

8. CIKK

Ipari együttműködés

1. A felek — a GALILEO-rendszer létrehozása, valamint a GALILEO-alkalmazások és szolgáltatások használatának és fejlesztésének előmozdítása céljából — ösztönzik és támogatják a két fél ipara közötti együttműködést, különösen közös vállalkozásokon, valamint az érintett ipari társulásokban való kölcsönös részvételen keresztül.
2. Az ipari együttműködés megkönnyítése érdekében a felek — a legmagasabb nemzetközi előírásokkal, különösen az ilyen előírások végrehajtásának hatékony módszereivel összhangban — a GALILEO/EGNOS fejlesztését és működését érintő területeken és iparágakban megadják és biztosítják a szellemi, az ipari és a kereskedelmi tulajdonnal kapcsolatos jogok megfelelő és hatékony védelmét.

3. A kifejezetten a GALILEO program által kidolgozott és finanszírozott érzékeny termékek Ukrajna által harmadik országokba való kivitelét előzetes engedélyezés céljából be kell nyújtani a GALILEO megfelelő biztonsági hatóságához, amennyiben ez a hatóság azt javasolta, hogy ezek a termékek a vonatkozó szabályozási intézkedéseknek megfelelően essenek kiviteli engedélykötelezettség alá. Az e megállapodás 4. cikk 2. bekezdésében említett külön megállapodásokban is megfelelő mechanizmust kell kidolgozni Ukrajna vonatkozásában annak érdekében, hogy javaslat szülessen a kiviteli engedélykötelezettség alá eső lehetséges tételek köréről.

4. A felek ösztönzik a Közösségekben és Ukrajnában a GALILEO-programban résztvevő különböző érdekeltek közötti kapcsolatok erősítését az ipari együttműködéssel összefüggésben.

9. CIKK

Kereskedelem- és piacfejlesztés

1. A felek ösztönzik a kereskedelmet és a befektetést az európai és ukrajnai műholdas navigációs infrastruktúra, berendezések, a GALILEO helyi elemei és alkalmazásai terén.

2. E célból a felek fokozzák a GALILEO műholdas navigációs tevékenységeinek közismertségét, azonosítják a GNSS-alkalmazások elterjedésének lehetséges akadályait, és megfelelő intézkedéseket tesznek az elterjedés elősegítése érdekében.

3. A felhasználók igényeinek azonosítása és hatékony kielégítése érdekében a Közösség és Ukrajna fontolóra veszi egy nyilvános GNSS felhasználói fórum létrehozását.

10. CIKK

Szabványok, tanúsítás és szabályozási intézkedések

1. A felek felismerik a globális műholdas navigációs szolgáltatásokra vonatkozó megközelítések — a nemzetközi szabványosítási és hitelesítési fórumokon történő — összehangolásának jelentőségét. A felek együttesen elősegítik különösen a GALILEO-szabványok fejlesztését, valamint azok világszerte és Ukrajnában való alkalmazását, hangsúlyt fektetve a rendszer más GNSS-rendszerekkel való interoperabilitására.

Az összehangolás egyik célkitűzése a GALILEO-szolgáltatások a navigáció és az időjel globális szabványaként való nyílt, kereskedelmi és életvédelmi célú, széleskörű és innovatív felhasználásának előmozdítása.

A felek megegyeznek abban, hogy előnyös feltételeket teremtenek a GALILEO-alkalmazások fejlesztéséhez.

2. Következésképpen e megállapodás célkitűzéseinek előmozdítása és végrehajtása érdekében a felek — szükség szerint — együttműködnek a GNSS-t érintő, nevezetesen a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezetben, az EUROCONTROL-ban, a Nemzetközi Tengerészeti Szervezetben és a Nemzetközi Távközlési Unióban felmerülő kérdésekben.

3. A kétoldalú kapcsolatok terén a felek biztosítják, hogy a GNSS-t érintő üzemeltetési és technikai szabványokra, hitelesítésre, engedélyezési követelményekre és eljárásokra vonatkozó intézkedések ne korlátozzák szükségtelenül a kereskedelmet. A hazai követelményeknek objektív, megkülönböztetésmentes, előre megállapított és átlátható feltételeken kell alapulniuk.

11. CIKK

A globális és regionális GNSS földi kiegészítő rendszerek fejlesztése

1. A felek együttműködnek a GALILEO/EGNOS integritásának, az EGNOS- és a GALILEO-szolgáltatások folytonosságát és más GNSS-rendszerekkel való interoperabilitásnak optimális biztosítékát szolgáló földi rendszerek meghatározásában és megvalósításában.
2. E célból a felek regionális szinten együttműködnek egy, a GALILEO-rendszerre épülő földi regionális kiegészítő rendszer Ukrajnában való kivitelezésében és felépítésében. A regionális rendszer a GALILEO-rendszer által globálisan biztosított szolgáltatásokon túlmenően regionális integritási és nagy pontosságú szolgáltatásokat biztosít. Ennek előfeltételeként a felek célul tűzik ki az EGNOS kiterjesztését az ukrajnai régióban az ukrajnai távolságmérő és integritás-ellenőrző állomásokat is magában foglaló földi infrastruktúrán keresztül.
3. Helyi szinten a felek elősegítik a GALILEO helyi elemeinek fejlesztését.

12. CIKK

Biztonság

1. A felek meggyőződése, hogy a globális navigációs műholdas rendszereket meg kell védeni a nem rendeltetésszerű felhasználással, az interferenciával, a megszakítással és az ellenséges cselekményekkel szemben.

2. A felek saját felségterületükön minden gyakorlati lépést megtesznek a műholdas navigációs rendszerek és az azokhoz kapcsolódó infrastruktúra minőségének, folytonosságának és biztonságának garantálása érdekében.
3. A felek felismerik, hogy a GALILEO-rendszer és -szolgáltatások biztonságáról való gondoskodásra irányuló együttműködés fontos célkitűzés.
4. A felek ezért megfontolják a GNSS biztonsági kérdéseivel foglalkozó megfelelő konzultációs csatorna felállítását. Ezt a csatornát a GNSS-szolgáltatások folytonosságának biztosítására kell használni. A részletes gyakorlati szabályokat és eljárásokat a felek illetékes biztonsági hatóságai együttesen határozzák meg a 4. cikk 2. bekezdésével összhangban.

13. CIKK

Felelősség és költségmegtérítés

A felek – különösen a nemzetközi és regionális szervezetek keretein belül – megfelelően együttműködnek, hogy a polgári GNSS-szolgáltatások biztosításának elősegítése érdekében felelősségi rendszereket és költségmegtérítési szabályokat határozzanak meg és hajtsanak végre.

14. CIKK

Együtműködési mechanizmus és információcsere

1. Az e megállapodás hatálya alá tartozó együttműködési tevékenységek összehangolását és elősegítését Ukrajna részéről az ukrán kormány, a Közösség és annak tagállamai részéről pedig a Bizottság végzi.
2. Az 1. cikkben meghatározott célkitűzésnek megfelelően e két szerv az Európai Közösségek és annak tagállamai, valamint Ukrajna között partnerséget létrehozó partnerségi és együttműködési megállapodás keretében létrehozza a GNSS irányítóbizottságot (a továbbiakban: irányítóbizottság) e megállapodás kezelésére. Az irányítóbizottság a felek hivatalos képviselőiből áll, és eljárási szabályzatát maga állapítja meg.

Az irányítóbizottság feladata többek között:

- 2.1. a megállapodás 4–13. cikkében említett különböző együttműködési tevékenységek előmozdítása, az ezekkel kapcsolatos ajánlások kidolgozása és átfogó felügyelete;
- 2.2. tanácsadás a felek számára az együttműködés — a megállapodás elveinek megfelelő — erősítésének és javításának módjairól;
- 2.3. a megállapodás hatékony működésének és végrehajtásának felülvizsgálata.

3. A bizottság fő szabály szerint évente ülésezik. Az ülések helyszíne felváltva a Közösség, illetve Ukrajna. További ülések bármely fél kérelmére rendezhetők.

Az irányítóbizottság részéről vagy annak nevében felmerült költségeket az a fél viseli, amelyhez a hivatalos képviselők tartoznak. Az utazási és szállásköltségeket kivéve az ülések megrendezésével kapcsolatban közvetlenül felmerülő költségeket a fogadó fél viseli. Amennyiben a felek ezt szükségesnek ítélik, az irányítóbizottság meghatározott tárgykörökben közös technikai munkacsoportokat állíthat fel.

4. Bármely érintett ukrajnai szervezet részt vehet a GALILEO Közös Vállalkozásban vagy az Európai GNSS felügyelő hatóságban az alkalmazandó jogszabályokkal és eljárásokkal összhangban.

5. A felek ösztönzik a két fél intézményei és vállalkozásai közötti, műholdas navigációt érintő információcserét.

15. CIKK

Finanszírozás

1. A GALIELO közös vállalkozáson keresztül a GALILEO-programhoz befizetendő ukrainai hozzájárulás összegét és szabályait külön — az Európai Közösség vonatkozó jogszabályainak szervezeti előírásaival összhangban lévő — megállapodásban kell meghatározni.
2. A felek a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezésekkel összhangban megtesznek minden megfelelő intézkedést és erőfeszítést, hogy megkönnyítsék az e megállapodás keretében tett együttműködési tevékenységekben részt vevő személyek területükre történő belépését, azok tartózkodását és kilépését, valamint az e megállapodás keretében végzett együttműködési tevékenységekben felhasznált tőke, anyagok, adatok és felszerelések területükre történő behozatalát, jelenlétét és kivitelét.
3. A 2. bekezdés sérelme nélkül amennyiben az egyik fél meghatározott együttműködési programja a másik fél résztvevői számára pénzügyi támogatásról rendelkezik, az egyik fél részéről a másik fél résztvevői számára az ezen intézkedések támogatása céljából nyújtott minden ilyen támogatást vagy pénzügyi hozzájárulást — a felségterületeiken alkalmazandó törvényekkel és rendeletekkel összhangban — nem terheli adó, vám és egyéb illeték.

16. CIKK

Konzultáció és vitarendezés

1. Bármelyik fél kérelmére a felek azonnali konzultációt folytatnak az e megállapodás értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerülő kérdésekről. Az e megállapodás értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos vitákat a felek egymás között baráti konzultációk útján rendezik.
2. A 2. bekezdésben foglaltak nem akadályozzák meg a feleket abban, hogy a viták rendezéséhez igénybe vegyék az Európai Közösségek és annak tagállamai, valamint Ukrajna között partnerséget létrehozó partnerségi és együttműködési megállapodás vitarendezési mechanizmusát.

17. CIKK

Hatálybalépés és megszűnés

1. E megállapodás azt a napot követő hónapnak az első napján lép hatályba, amikor a felek kölcsönösen írásban értesítik egymást az ehhez szükséges belső eljárásaik befejezéséről. Az értesítéseket az Európai Unió Tanácsa Főtitkárságának kell megküldeni, amely a megállapodás letétmentényese.

2. E megállapodás lejárta vagy megszűnése nem befolyásolja a megállapodás szerint létrehozott szabályok vagy a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos meghatározott jogok és kötelezettségek érvényességét vagy időtartamát.

3. E megállapodás a felek kölcsönös, írásos megállapodásával módosítható. A módosítás azt a napot követő hónapnak az első napján lép hatályba, amikor a felek kölcsönösen értesítik egymást a az ehhez szükséges belső eljárásaik befejezéséről.

4. E megállapodás a hatálybalépését követő öt évig hatályos, és az első öt éves időszak végén a felek általi közös megegyezéssel további öt éves időszakokra hosszabbítható meg. E megállapodás 3 hónapos felmondási idővel, a másik félhez intézett írásos felmondással bármely fél által megszüntethető.

E megállapodás másodlatban angol, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, magyar, német, lett, litván, máltai, lengyel, olasz, portugál, spanyol, svéd, szlovák, szlovén, valamint ukrán nyelven készült, amely szövegek egyformán hitelesek.